



УДК 330.1:330.341.1

### Чотирикутник знань як основа інтеграційного розвитку підприємництва

Студ. Пруднікова Н.В., МгБА 1–18

Наук. керівник д.е.н., проф. Ганущак-Єфіменко Л.М.<sup>1</sup>

<sup>1</sup>Київський національний університет технологій та дизайну

**Мета і завдання.** Мета – визначення на базі знаннєвого підходу місця, ролі та напрямів інтеграції знань в підприємстві. Завдання – дослідити механізм інтеграції знань в інноваційних системах різного рівня.

**Об'єкт та предмет дослідження.** *Об'єктом дослідження* є інтеграція знань. *Предмет дослідження* – інноваційні системи розвитку підприємства.

**Методи та засоби дослідження.** Теоретичною основою дослідження послужили праці зарубіжних і вітчизняних вчених в області інноваційної діяльності розвитку підприємства.

**Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів.** Обґрунтовано роль національної інноваційної системи як інтегратора знань, що забезпечує їх створення, обмін і використання в інноваційному процесі, здійснює функцію управління знаннями.

**Результати дослідження.** Пріоритетна роль знань як ресурсної основи інноваційного розвитку економіки обумовлює суттєву актуалізацію теоретичних досліджень, що розкривають закономірності їх інтеграції на макро- і мікроекономічному рівнях. По-перше, інновація як науково-технічне й соціально-економічне явище є результатом використання знаннєвих ресурсів учасників інноваційного процесу на всіх його стадіях. По-друге, інноваційний процес базується на інтеграції знань, що передбачає їх продукування та залучення, трансформацію, обмін, накопичення та використання. Тобто, інтеграція знань в межах інноваційного процесу охоплює внутрішньостадійний і міжстадійний рух знань.

Знаннєвий підхід передбачає здійснення аналізу інноваційної діяльності відповідно до головних критеріїв:

– *ресурсозабезпечення*: акумуляція знаннєвих ресурсів та максимізація їх віддачі у інноваційному процесі (інтелектуальний ефект масштабу);

– *економія трансакційних витрат*, пов'язаних з використанням ринкового механізму залучення знань суб'єктами інноваційної діяльності;

– *управління знаннями* з метою забезпечення інноваторів неявними, явними, об'єктивованими знаннями;

– *організаційний розвиток суб'єктів інноваційної діяльності* у напрямі накопичення рис інтелектуальної організації, що навчається.

На макроекономічному рівні рух знаннєвих ресурсів інноваційної діяльності здійснюється в межах національних інноваційних систем (НІС), однією з головних функцій яких є інтеграція знань.

У сучасній теорії інноваційного розвитку НІС визначається як сукупність взаємозалежних організацій державного і приватного секторів економіки, які безпосередньо беруть участь у інноваційному процесі, і інститутів, що забезпечують та регулюють інноваційну діяльність на національному рівні [1, с. 258].

У складі інноваційних систем такі підсистеми: (а) генерації знань – сукупність організацій, що виконують фундаментальні дослідження й розробки, а також дослідження прикладні; (б) освіти і професійної підготовки; (в) виробництва продукції й послуг, що охоплює насамперед виробництво наукомісткої продукції, яке здійснюється великими корпораціями, малими та середніми підприємствами, що працюють у сфері наукомісткого бізнесу; (г) інноваційної інфраструктури, що містить такі елементи, як бізнес-інноваційні, телекомунікаційні й торгові мережі, технопарки, бізнес-інкубатори, інноваційно-технологічні центри, консалтингові фірми, фінансові структури тощо [2, с. 57].

Головними функціональними блоками НІС є:



- 1) організації наукової сфери, що продукують новації, здатні до комерціалізації, яким властивий певний ринковий потенціал;
- 2) спеціалізовані інноваційні організації, що забезпечують ефективне здійснення всіх стадій трансформації новації у інновацію;
- 3) інноваційні й інноваційно активні фірми виробничої сфери, що здійснюють розробку й впровадження нововведень, їх рутинізацію й дифузію;
- 4) інфраструктура інноваційної діяльності як сукупність організацій наукової, суто інноваційної, ринкової й виробничої інфраструктур, до функцій яких належать обслуговування, організаційна й інформаційна підтримка сучасного інноваційного процесу на всіх його стадіях;
- 5) інституціонально-функціональний складник, що забезпечує системний інноваційний процес.

Управління знаннями в межах фірми, завданням якого є забезпечення одержання, продукування, трансформації, внутрішньофірмового передавання, обміну, використання, зберігання і накопичення знань, притаманні такі аспекти: (а) процесний – управління внутрішньофірмовим рухом знань, (б) витратний – управління витратами одержання, продукування, трансформації, передавання, обміну, використання, зберігання і накопичення знань.

Знання зберігаються фірмою у її капіталі, технологіях, працівниках, культурі тощо. По-перше, знання містяться у працівниках фірми (експертах), які повинні їх зберігати і ділитися ними, тому об'єктом управління знаннями є люди, а його найважливішими завданнями – їх мотивація та розвиток культури компанії. Отже, складовою менеджменту знань є управління людськими ресурсами фірми, оскільки її працівники є носіями знань, які є об'єктом зазначеного управлінського процесу. [3].

По-друге, знання складають зміст інтелектуального капіталу фірми. У. Букович і Р.Уїлльямс у книзі «Управление знаниями: руководство к действию» визначають, що управління інтелектуальними активами є складовим елементом управління знаннями. «Управління знаннями – процес, за допомогою якого організації вдається вилучити прибуток з обсягу знань або інтелектуального капіталу, що є у її розпорядженні» [4, с. 2].

По-третє, важливим напрямком реалізації фірмою функції інтегратора знань є створення необхідних умов для руху знань в межах організації, який включає їх одержання і продукування, трансформацію, обмін, зберігання, накопичення, використання та ін.

**Висновки.** Інтеграція знань в межах національної інноваційної системи сприяє акумуляції знанневих ресурсів та максимізації їх віддачі у інноваційному процесі, економії трансакційних витрат, пов'язаних з використанням ринкового механізму залучення знань суб'єктами інноваційної діяльності. Ефективна реалізація НІС функцій інтегратора знань потребує управління міжстадійним і внутрішньостадійним рухом знань у системному інноваційному процесі. На рівні фірми складовими управління знаннями слід вважати управління: інтелектуальними трудовими ресурсами, інтелектуальним, рухом знань в організації.

**Ключові слова:** інтеграція знань; інноваційна діяльність; національна інноваційна система; управління знаннями.

#### *Література*

1. Нікіфоров А. Національна інноваційна система: вибір України /А. Нікіфоров //Економіст. – 2005. – №12. – С.35–41.
2. Федулова Л.І. Інноваційна економіка: [підручник] /Любов Іванівна Федулова. – К.: Либідь, 2006. – 480 с.– (Навчальне видання).
3. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України : у 3 т. / В.М. Гесць, В.П. Александрова, Ю.М. Бажал та ін.; за ред. В.М. Гейця, В.П. Семиноженка, Б.Є. Кваснюка. – К.: Фенікс, 2007. – Т.1: Економіка знань – модернізації ний проект України. – 2007. – 544 с.
4. Букович, У. Управление знаниями: руководство к действию : пер. с англ. С.А. Попов / У. Букович, Р. Уилльямс – М.: ИНФРА-М, 2002. – XVI. – 504 с.